

Institute for Research
planning in Higher Education

Higher Education Letter

Print ISSN: 2008-4617

Online ISSN: 2783-2139

National Organization for
Educational Testing

Evaluation of the components and indicators of attracting foreign students with a curriculum approach in universities

Leila Salimi¹, Mostafa ghaderi^{* 2}, Masomeh Sadat Abtahi³, Alireza Sadeghi⁴

1. Phd_student of Curriculum Planning, Faculty of Islamic Education Department of Research Sciences, Islamic Azad University, Tehran, Iran Email: Leylasalimi116@gmail.com

2. Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran (Responsible Author), Email: m.ghadri@atu.ac.ir

3. Assistant Professor, Educational Sciences Department, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran . Email. m.abtahi2030@gmail.com

4. Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran . Email.Sadeghi@atu.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article Type:
Research Article

Received:
2025.07.04

**Received in
revised form:**

2025.11.06

Accepted:

2025.12.07

Published online:

2025.12.27

Objective: The present study aimed to evaluate the components and indicators of attracting foreign students with a curriculum approach in universities.

Methods: The study is applied in terms of purpose and descriptive in terms of data collection method, and is a survey type. The statistical population included all foreign professors and students of the International Branch of Razi University of Kermanshah. Based on the Morgan table, 427 people were selected using simple random sampling method. The data collection tool was a researcher-made questionnaire, and data analysis was performed using confirmatory factor analysis.

Results: The findings showed that there is a significant relationship between causal conditions, pivotal phenomena, contextual conditions, and intervening conditions with the strategies variable ($p < 0.05$). The direction of all relationships was positive and the strongest correlation was reported for causal conditions with a coefficient of 0.62. One-sample t-test showed that the mean of the two variables of the pivotal phenomenon and the background conditions was at an average level ($p < 0.05$), while the four variables of causal conditions, intervening conditions, strategies, and consequences were above average. Examination of the fit indices showed that the empirical model has a good fit and the obtained data are consistent with the conceptual model.

Conclusion: Attracting foreign students is one of the strategies for internationalizing universities, which leads to scientific and cultural development and affects the research and educational capabilities of the university. Interaction with foreign students also plays an important role in improving the quality of the curriculum and expanding the country's higher education capacities in the global arena.

Keywords: curriculum, international, foreign student, university

Cite this article: salami,leila; ghaderi, Mostafa; Abtahi, Masomeh Sadat; Sadeghi; Alireza. (2025). The present study aimed to evaluate the components and indicators of attracting foreign students with a curriculum approach in universities. *Higher Education Letter*, 18(72), 149-172. DOI: 10.22034/hel.2025.2052834.2045

© The Author(s).

Publisher: Institute for Research & Planning in Higher Education & National Organization of Educational Testing (NOET)

مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

نامه آموزش عالی

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

شاپاچاپ: ۴۶۱۷-۲۰۰۸ شاپالکترونیک: ۲۱۳۹-۲۷۸۳

ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌ها

لیلا سلیمی^۱، مصطفی قادری^{۲*}، معصومه سادات ابطحی^۳، علیرضا صادقی^۴

- دانشجو دکتری برنامه‌ریزی درسی، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: Leylasalimi116@gmail.com
- دانشیار گروه مطالعات برنامه‌ریزی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران؛ (نویسنده مسئول)، رایانامه: m.ghadri@atu.ac.ir
- استادیار گروه علوم تربیتی، دانشکده تعلیم و تربیت اسلامی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. رایانامه: m.abtahi2030@gmail.com
- دانشیار گروه مطالعات برنامه‌ریزی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. رایانامه: Sadeghi@atu.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله: پژوهش
مقاله پژوهشی

دریافت: ۱۴۰۴/۰۴/۱۳
اصلاح: ۱۴۰۴/۰۸/۱۵
پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۱۶
انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۶

هدف: پژوهش حاضر با هدف ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌ها صورت گرفته است.

روش پژوهش: این مطالعه از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل تمامی استادان و دانشجویان خارجی واحد بین‌الملل دانشگاه رازی کرمانشاه بود. بر اساس جدول مورگان، ۴۲۷ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی انجام گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد بین شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر با متغیر راهبردها رابطه معنی‌داری وجود دارد ($p < 0.05$). جهت تمامی روابط مثبت بود و قوی‌ترین همبستگی مربوط به شرایط علی با ضریب 0.62 گزارش شد. آزمون T تک‌نمونه‌ای نشان داد میانگین دو متغیر پدیده محوری و شرایط زمینه‌ای در سطح متوسط قرار دارد ($p < 0.05$), در حالی که چهار متغیر شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها بالاتر از حد متوسط بودند. بالاترین میانگین نیز مربوط به پیامدها با مقدار $3/43$ بود. بررسی شاخص‌های برازش نشان داد مدل تجربی از برازش مناسب برخوردار است و داده‌های به‌دست‌آمده با مدل مفهومی همخوانی دارد.

نتیجه‌گیری: جذب دانشجوی خارجی یکی از راهبردهای مؤثر در بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌هاست که می‌تواند به توسعه علمی و فرهنگی، تقویت ظرفیت‌های پژوهشی و آموزشی و افزایش شناخته شدن مراکز علمی و دانشگاهی در سطح بین‌المللی منجر شود. تعامل با دانشجویان خارجی همچنین نقش مهمی در ارتقای کیفیت برنامه‌ریزی و گسترش ظرفیت‌های آموزش عالی کشور در عرصه جهانی دارد.

واژه‌های کلیدی: برنامه‌ریزی، بین‌المللی‌سازی، دانشجوی خارجی، دانشگاه

استاد: سلیمی، لیلا؛ قادری، مصطفی؛ ابطحی، معصومه سادات؛ صادقی، علیرضا (۱۴۰۴). ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه‌ریزی درسی در دانشگاه‌ها. نامه آموزش عالی، ۱۸(۷۲)، ۱۴۹-۱۷۲. DOI: 10.22034/hel.2025.2052834.2045.۱۷۲-۱۴۹

ناشر: مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سازمان سنجش آموزش کشور
حق مؤلف © نویسنندگان.

مقدمه

دنیای امروز با تغییر و دگرگونی آمیخته است و جهانی شدن، بی‌اعتنا به مرزها و فرهنگ‌ها، بر تمامی ابعاد جامعه تأثیر گذاشته است. یکی از نیازهای اساسی آموزش عالی در دوران اخیر، پدیده بین‌المللی شدن دانشگاه‌هاست. بین‌المللی شدن آموزش عالی فرایندی است که به‌عنوان راهکار و پاسخی منطقی به چالش‌های ناشی از جهانی شدن، از سوی صاحب‌نظران آموزش عالی و به‌تبع آن دانشگاه‌ها در سراسر جهان مورد توجه قرار گرفته است (محمدشفیق و نیستانی، ۱۳۹۵). در این میان، نظام ارتباطی و ماهیت دانشگاه‌ها نیز دستخوش تغییر شده است. در هزاره جدید، جهان در نتیجه جهانی شدن به‌طور فزاینده‌ای به هم پیوسته است. در پاسخ به این پدیده، مؤسسات آموزش عالی در حال بازنگری مأموریت خود هستند تا دریابند چگونه می‌توانند فارغ‌التحصیلان را برای شهروندی جهانی و ایفای نقش حرفه‌ای در دنیای متحول امروز آماده سازند (جکسون، ۲۰۰۸). یکی از راهکارهای مناسب برای مواجهه با پیامدهای ناخواسته جهانی شدن، بین‌المللی سازی دانشگاه‌هاست؛ چرا که این فرایند با توجه و احترام به مرزها، فرهنگ‌ها و منافع مشترک عمل می‌کند. همین امر موجب شده است که جغرافیای تحرک بین‌المللی دانشجویان دستخوش تغییر شود، زیرا شمار فزاینده‌ای از کشورها امروزه فعالانه در جذب دانشجویان بین‌المللی مشارکت دارند (بورجسون، ۲۰۱۷). آموزش عالی در قرن بیست و یکم یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین عوامل در جامعه به‌شمار می‌رود. در این میان، سیاست جذب دانشجویان خارجی در کشورهای میزبان به‌عنوان یکی از چالش‌های اصلی آموزش عالی در هزاره جدید مطرح است. تحرک و پویایی دانشجویان بین‌المللی در دهه‌های اخیر اهمیت چشمگیری یافته و تأثیر بسزایی بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی در نظام آموزش دانشگاهی بسیاری از کشورها داشته است. در واقع، شمار دانشجویانی که علاقه‌مندند بخشی از تحصیلات دانشگاهی خود را در خارج از کشور بگذرانند، پیوسته رو به افزایش است. این امر جای شگفتی ندارد، زیرا آنان از تحصیل در خارج از کشور مزایای قطعی بسیاری، از جمله شایستگی‌های بین‌فرهنگی و ارتقای کیفیت آموزش و تخصص، به دست می‌آورند (آمندولا و رستاینو، ۲۰۱۶).

در سال‌های اخیر، بین‌المللی شدن آموزش عالی به‌عنوان یک روند جهانی مطرح بوده است. از دهه ۱۹۵۰، امواج مختلف بین‌المللی شدن آموزش عالی به تدریج توسط کشورهای گوناگون تجربه شده است. کشورهای توسعه‌یافته به‌طور سنتی پذیرای دانشجویان کشورهای کمتر توسعه‌یافته و جهان سوم بوده‌اند؛ اما امروزه بازار جهانی دانشجویان بین‌المللی تحت تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی متنوع دستخوش تغییر شده است. کشورهای در حال توسعه و نوظهور نیز از این فرصت برای بهره‌مندی بیشتر از بازار گسترده دانشجویان بین‌المللی استفاده کرده‌اند (صلواتی و ملکی، ۱۳۹۷). در سال ۲۰۲۰، تعداد کل دانشجویان جهان در بخش آموزش عالی

1. Jackson
2. Börjesson
3. Amendola & Restaino

حدود ۲۳۵ میلیون نفر بوده است که تنها ۲/۶ درصد از این جمعیت را دانشجویان بین‌المللی تشکیل می‌دادند. جمعیت دانشجویان بین‌المللی در جهان طی سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۰ بیش از دو برابر شده و از ۱/۶ میلیون نفر به ۵/۶ میلیون نفر افزایش یافته است. پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم رشد سالیانه ۱/۵ درصدی، تعداد آنان تا سال ۲۰۳۰ به حدود ۱۰/۲ میلیون نفر برسد و سهمشان از کل جمعیت دانشجویان جهان از ۲/۳ درصد به حدود ۴ درصد افزایش یابد (اطلس پروجکت^۱، ۲۰۲۳).

یکی از مهم‌ترین جلوه‌های بین‌المللی شدن آموزش عالی، پدیده مهاجرت دانشجویان برای ادامه تحصیل در کشورهای دیگر است که به آن «تحرك دانشجویی» گفته می‌شود. پذیرش دانشجویان خارجی در واقع یکی از راهبردهای اصلی بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها به شمار می‌رود و جایگاه نخست را در میان استراتژی‌های این فرایند دارد (بزرگمهری، ۱۳۸۵). تحرك دانشجویی فرصت‌هایی فراهم می‌آورد تا دانشجویان تجربیات جهانی، مهارت‌های بین‌فرهنگی و دیدگاه‌های بین‌المللی خود را توسعه دهند؛ امری که آنان را برای اشتغال در اقتصاد دانش جهانی توانمند می‌سازد. قرار گرفتن در معرض محیط‌های آموزشی و فرهنگی جدید نیز می‌تواند هویت دانش‌آموزان را متحول کرده و آنان را به فرهنگ‌های متحرك با قابلیت سازگاری در شرایط فرهنگی و اقتصادی نوین بدل کند (یمینی‌دوزی سرخابی و تیموری، ۱۳۹۴). در سال‌های اخیر، برخی کشورها به مراکز آموزشی منطقه‌ای تبدیل شده‌اند؛ زیرا توانسته‌اند دانشجویان متعددی را از کشورهای مختلف جذب کنند. کشورهایی که پیش‌تر دانشجویان خود را به خارج می‌فرستادند (مانند چین، مکزیک یا کره جنوبی)، با ارتقای کیفیت آموزش عالی خود اکنون به مقاصد جذب دانشجویان خارجی بدل شده‌اند (بکر و کلنه^۲، ۲۰۱۲). این تحرك جهانی دانشجویان زمینه‌ساز انتقال فناوری، ظهور نوآوری‌های رادیکال و تقویت بازار علم و نظام عرضه و تقاضای آموزش عالی شده است. علاوه بر این، جایگاه دانشگاه‌های هر کشور در رتبه‌بندی‌های جهانی نیز بر میزان جذب دانشجویان بین‌المللی تأثیرگذار است (پیلوار و همکاران، ۱۳۹۸). در دو دهه اخیر، تحركات بین‌المللی دانشجویان به‌طور چشمگیری رشد کرده است. جهانی شدن و افزایش ارتباطات، آموزش در خارج از کشور را دسترس‌پذیرتر ساخته و تقاضا برای تحصیل در خارج را افزایش داده است (OECD، ۲۰۱۸). بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها به عوامل متعددی وابسته است؛ از جمله پذیرش دانشجویان خارجی، برنامه درسی با رویکرد بین‌المللی، تعهد مدیریت ارشد به روابط بین‌الملل، آموزش و اجرای مطالعات جهانی، توجه به زبان‌های خارجی، سرمایه‌گذاری در مبادلات علمی و مشارکت اعضای هیئت علمی خارجی در تدریس و پژوهش (فشالنج و بازرگان، ۱۳۹۴).

برنامه درسی، به‌عنوان قلب تپنده مؤسسات آموزش عالی، یکی از حیاتی‌ترین عناصر در فرایند بین‌المللی شدن است. این فرایند نیازمند گذار مفهومی از شیوه‌های مختلف تفکر و یادگیری است و هدف آن درک این نکته است که چگونه تنوع فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و تفاوت‌های دانشگاه‌ها در تأکید بر فرایند یاددهی-یادگیری می‌تواند به

1. project atlas
2. Becker & Kolte

نوآوری‌های تازه منجر شود. عناصر برنامه درسی شامل اهداف، محتوا، روش‌های یاددهی-یادگیری و ارزشیابی، با ادغام بعد بین‌المللی در جنبه‌های رسمی و عملیاتی آن، نقش مهمی در این مسیر ایفا می‌کنند (موناش^۱، ۲۰۰۸). پرداختن به برنامه درسی و توسعه به‌موقع آن به‌عنوان طرحی برای فراهم‌آوردن مجموعه‌ای از فرصت‌های یادگیری، می‌تواند مؤسسات آموزش عالی را در انجام مسئولیت خطیرشان یاری رساند. برنامه درسی ابزاری نیرومند برای تحریک و جهت‌دهی قابلیت‌های فعال یادگیری است که به پیشرفت تحصیلی منجر می‌شود (سیلور و همکاران^۲، ۲۰۰۰). از همین رو گفته می‌شود کارکرد آموزش و پرورش در عصر حاضر فراتر از انتقال دانش و تجربیات میان نسل‌هاست؛ بلکه نقش پایدار و اثرگذار آن در فرهنگ و ارتباطات فرامرزی، روابط میان دولت‌ها و تعامل فرهنگی ملت‌ها و اقوام، کارکردی راهبردی پیدا کرده است. این امر آموزش عالی را به یکی از ارکان اصلی و ضامن امنیت و وحدت ملی در قرن آینده بدل ساخته است (زمانی‌منش و محمدی، ۱۳۹۰).

برنامه‌های درسی در گذر زمان نمی‌توانند یکنواخت باقی بمانند؛ زیرا فناوری چهره جوامع را دگرگون ساخته و روند طبیعی هر جامعه در هر دوره، اندیشه‌های نوینی را می‌طلبد. در چنین شرایطی، برنامه‌های درسی باید به‌طور مستمر با نیازهای دنیای جدید تطبیق یابند. مسئولان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نیز می‌کوشند با روش‌های گوناگون، تغییراتی در برنامه‌های درسی ایجاد کنند تا با تحولات روز هماهنگ شوند (عارفی و همکاران، ۱۳۸۵). بین‌المللی‌شدن برنامه درسی بدین معناست که دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی درصدد فراهم‌آوردن فرصت‌های رشد و توسعه شخصی و حرفه‌ای برای همه دانشجویان حاضر در عرصه اقتصاد جهانی باشند. فلسفه و نگرش این مؤسسات بر آن است که تمام افراد جهان را به‌عنوان «شهروندان جهانی» بنگرند؛ موضوعی که در کانون توجه مفهوم بین‌المللی‌سازی برنامه درسی آموزش عالی قرار دارد (بهجتی اردکانی و همکاران، ۱۳۹۱). بین‌المللی‌شدن برنامه درسی آموزش عالی معانی متعددی دارد. یکی از جامع‌ترین تعاریف، آن را راهبرد و سیاستی انتخابی از سوی دولت‌ها برای مواجهه و بهره‌برداری مناسب از فرایند جهانی‌شدن و افزایش فعالیت‌های فراملی در میان ملت‌ها می‌داند. همچنین این فرایند به‌عنوان تلفیق ابعاد بین‌المللی، بین‌فرهنگی و جهانی در اهداف، کارکردها، تدریس، پژوهش و خدمات دانشگاه تعریف شده است (نایت^۳، ۲۰۰۴).

در این راستا، نقش همکاری‌های علمی بین‌المللی با توجه به تغییرات نظام‌های آموزش عالی برجسته‌تر شده است. این همکاری‌ها ابزاری توانمند برای ارتقای کیفیت و افزایش دیده‌شدن در تولید دانش نظری و کاربردی در مراکز علمی به‌شمار می‌آید و به‌عنوان یکی از عناصر مهم در رشد و توسعه علمی کشورها محسوب می‌شود (مهرآور، ۱۴۰۱). از آنجا که جهانی‌شدن تأثیر شگرفی بر تمامی ابعاد زندگی بشر، به‌ویژه آموزش در مقاطع مختلف از ابتدایی تا آموزش عالی داشته است، چهره نظام‌های آموزشی در سراسر جهان دگرگون شده و باورها

1. Monash
2. Saylor et al.
3. Knight

و سنت‌های پیشین در آموزش و رسانه‌های آموزشی جای خود را به ایده‌ها و روش‌های نوین داده‌اند. بنابراین، توجه به توسعه دانش، مهارت‌ها و ارزش‌های بین‌المللی در برنامه درسی آموزش عالی، به‌منظور افزایش سواد بین‌المللی دانشجویان و گسترش برنامه درسی دانشگاه‌ها به خارج از مرزهای جغرافیایی و تجاری‌سازی برنامه‌ها و محصولات آموزشی، ضرورتی انکارناپذیر است (عباسی، ۱۳۹۹).

بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف ارزیابی ابعاد و مؤلفه‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌ها انجام شده است. پرسش اصلی پژوهش این است که ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌ها تا چه میزان امکان‌پذیر است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

تحولات شگرف پایان قرن بیستم و پیش‌بینی انقلاب‌های علمی، اطلاعاتی و مدیریتی در قرن بیست‌ویکم، ابهام‌های اساسی پیش روی بشر در مواجهه با آینده را آشکار می‌سازد. عصر حاضر، عصری است که جهانی شدن فرهنگ، جامعه، اقتصاد، آموزش، سیاست و دیگر عرصه‌ها در آن به‌طور گسترده جریان دارد و جهان قرن بیست‌ویکم شاهد جدیدترین و فراگیرترین تحولات ناشی از این پدیده است. با این حال، تأثیر جهانی شدن بر نظام‌های آموزشی، تأثیری حساس و سرنوشت‌ساز برای افراد جامعه به‌شمار می‌رود (کارنوی، ۱۹۹۹). شرایط کنونی جهان و تحولات سریع پیش‌رو، چالش‌های بیشتری را در برابر انسان قرار می‌دهد؛ به‌گونه‌ای که سرعت تغییرات همچون شوکی مداوم، او را در موقعیت‌های متنوع و پیچیده‌ای قرار می‌دهد (رجبی و همکاران، ۱۴۰۳). یکی از مباحث مهمی که کینگ و راغورام^۲ (۲۰۱۳) مطرح کرده‌اند، استفاده از اصطلاح «مهاجرت» یا «تحرک» است. باید توجه داشت که تعامل و همکاری میان انسان‌ها، شرکت‌ها و دولت‌های کشورهای مختلف، زمینه‌ساز یکپارچگی جهانی خواهد بود. در این میان، بین‌المللی‌سازی تحصیلات و همکاری و تعامل بیشتر میان مراکز آموزشی می‌تواند نقش بسزایی در تحقق این امر ایفا کند. از همین رو، جابه‌جایی دانشجویان بین‌المللی از یک کشور به کشور دیگر اهمیتی ویژه یافته است. مهاجرت افراد به‌منظور تحصیل در کشوری دیگر، شبکه‌های ارتباطی میان کشور مقصد و کشور مبدأ را شکل می‌دهد؛ شبکه‌هایی که می‌توانند از منظر تبادل فرهنگی و اقتصادی برای کشور مبدأ بسیار سازنده و مفید باشند. یکی از پیامدهای مثبت این جابه‌جایی دانشجویی، پدیده «گردش مغزها» است که به توسعه علمی و فرهنگی کشورهای یاری می‌رساند (دیدیس^۳، ۲۰۱۹).

بسیاری از کشورهای در حال توسعه نگرانی مشترکی دارند و آن، پدیده «فرار مغزها» و خروج نخبگان از این کشورهاست. افراد بااستعداد و تحصیل‌کرده برای ادامه تحصیل و دستیابی به شرایط بهتر زندگی و کاری، از کشورهای در حال توسعه به کشورهای توسعه‌یافته مهاجرت می‌کنند. این مهاجرت متخصصان، موجب انتقال

1. Carnoy
2. King & Raghuram
3. Didisse et al.

فناوری فرامرزی از کشور مبدأ به کشور مقصد و بالعکس می‌شود؛ موضوعی که به «چرخش مغزها» تعبیر شده و در نهایت به پیشرفت، رونق اقتصادی و سازندگی برای هر دو کشور منجر می‌گردد. از آنجا که سرمایه انسانی یکی از ارکان اصلی رشد اقتصادی کشورها محسوب می‌شود، در میان عواملی همچون آموزش، پژوهش، نوآوری و همکاری‌های بین‌المللی، چرخش مغزها و نخبگان جایگاهی ویژه دارد. متخصصان و افراد ماهری که در کشورهای دیگر فعالیت می‌کنند، سرانجام با تجربیات ارزشمند و گسترده‌ای که کسب کرده‌اند به وطن بازمی‌گردند و زمینه شکوفایی اقتصادی کشور خود را فراهم می‌سازند. به همین دلیل، بسیاری از دولت‌ها سیاست‌های خود را از مقابله با مهاجرت تحصیلی به سمت تشویق آن تغییر داده‌اند؛ به گونه‌ای که از دهه ۱۹۹۰ میلادی شرایط مناسبی برای تحقق چرخش مغزها فراهم آمده است (اوستریک^۱، ۲۰۱۶).

یکی از مسئولیت‌های خطیر مؤسسات آموزش عالی، ارتقای فرایند یاددهی-یادگیری دانشجویان و پاسخگویی به نیازهای جامعه در تأمین متخصصان آموزش دیده است (کوپرا-فرای و ماهافی^۲، ۲۰۰۸). در این راستا، پرداختن به برنامه درسی و توسعه مناسب و به‌موقع آن، به‌عنوان طرحی برای فراهم آوردن مجموعه‌ای از فرصت‌های یادگیری، می‌تواند این مؤسسات را در انجام مسئولیت خطیرشان یاری رساند. برنامه درسی ابزاری نیرومند برای تحریک و جهت‌دهی قابلیت‌های فعال یادگیری است که به پیشرفت تحصیلی منجر می‌شود.

رویکرد افراد نسبت به برنامه درسی، ذهنیت آنان را درباره جهان شکل می‌دهد؛ اینکه چه چیزی را حقیقت می‌دانند، چه ارزش‌هایی را مهم تلقی می‌کنند و چه دانشی به دست می‌آورند. یک رویکرد برنامه درسی، نگرشی کل‌نگر را نشان می‌دهد و اصول آن شامل فلسفه آموزشی، دیدگاه تاریخی، دیدگاه روان‌شناسی و نظریه‌های یادگیری، دیدگاه‌های اجتماعی و حوزه‌های علمی برنامه درسی است. این رویکرد نقطه‌نظرهایی درباره تدوین و طراحی برنامه درسی، نقش یادگیرنده، معلم و کارشناسان برنامه‌ریزی در تعیین اهداف و مقاصد آموزشی و موضوعات مهمی که نیازمند بررسی هستند، ارائه می‌دهد. در واقع، رویکرد ما نسبت به برنامه درسی، دیدگاه ما را نسبت به مدرسه و جامعه بازتاب می‌دهد و اگر این دیدگاه‌ها به خوبی درک شوند، می‌توانند به شکل‌گیری یک نظریه آموزشی منجر شوند (ارنشتاین و هانکینس^۳، ۲۰۱۵؛ ترجمه احقر، ۱۳۹۵).

بررسی پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که مطالعات انجام‌شده در زمینه ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی و برنامه درسی محدود بوده است؛ با این حال، پژوهش‌هایی در این راستا صورت گرفته است. نتایج پژوهش عین‌الهی معصوم (۱۴۰۳) نشان داد که با وجود سهم اندک ایران از بازار دانشجویان بین‌الملل و فقدان تنوع کیفی در میان آنان، در صورت ایجاد زیرساخت‌های مادی و معنوی لازم و تدوین راهبردهای بومی متناسب با شرایط داخلی و جهانی، دستیابی به سهم مطلوبی از دانشجویان بین‌الملل نسبت به کل

1. Oosterik
2. Kopera-Frye & Mahaffy
3. Ornstein & Hunkins

جمعیت دانشجویان داخلی امکان‌پذیر خواهد بود. نتایج پژوهش حاجی‌عباسی و پروین (۱۴۰۲) بیانگر آن بود که مهم‌ترین موانع جذب و پذیرش دانشجویان بین‌المللی مستعد در ایران شامل مسائل کنسولی و اقامتی، دیوان‌سالاری گسترده، ضعف اطلاع‌رسانی و مشکلات آموزشی است. نتایج پژوهش فضل‌یزد و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که چالش‌های عمده جذب دانشجویان بین‌المللی از دیدگاه اعضای هیئت علمی در پنج بعد قابل دسته‌بندی است: موانع آموزشی، فرهنگی-اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و ساختاری/مدیریتی. نتایج پژوهش پروین و همکاران (۱۴۰۱) نشان داد که مهم‌ترین چالش‌های پذیرش دانشجویان بین‌المللی شامل زیرساخت‌های فرهنگی نامناسب، مسائل سیاسی، امنیتی و اطلاعاتی، عدم اعتبار مدارک دانشگاهی، نامناسب بودن محتوای آموزشی، ضعف مدیریتی و ساختاری، و مشکلات اداری دانشگاه‌هاست. یافته‌های اصغری (۱۴۰۰) نشان داد که چالش‌های آکادمیک، سازگاری فرهنگی، موانع زبانی و امنیت شغلی از جمله تم‌های اصلی و تأثیرگذار در تحقق اهداف برنامه تحرک بین‌المللی دانشجویان به داخل کشور هستند و نیازمند توجه بیشتر برنامه‌ریزان و مدیران دانشگاهی‌اند. یافته‌های مهرام (۱۳۹۳) بیانگر آن بود که تهدیدهایی همچون فقدان برنامه راهبردی، ضعف شناختی ورودی‌ها، درماندگی تحصیلی ناشی از عدم کفایت لازم، و ناتوانی در تسلط بر زبان فارسی، جذب دانشجویان خارجی را با مشکل مواجه می‌کند. در مقابل، فرصت‌هایی مانند ارزآوری، ارتقای رتبه دانشگاه‌ها در نظام‌های رتبه‌بندی جهانی، و آشناسازی با ارزش‌های انقلاب اسلامی و فرهنگ ملی مطرح شده است. یافته‌های زمانی‌منش و محمدی (۱۳۹۴) نشان داد که شناخت پیشرفت‌های علمی سایر کشورها، به‌ویژه کشورهای همسایه، از طریق مقامات سیاسی و تشویق آنان به تحصیل در ایران، گسترش دیدگاه چندفرهنگی در جامعه، آموزش زبان انگلیسی، و سیاست تمرکززدایی در مدیریت دانشگاه‌ها می‌تواند به خودکفایی اقتصادی کمک کند. یافته‌های شفیعی‌زاده (۱۳۹۲) منجر به شناسایی هفت چالش و یازده راهبرد شد. مهم‌ترین چالش‌ها به ترتیب اولویت عبارت بودند از: تعدد نهادهای تصمیم‌گیرنده در عرصه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، نامشخص بودن اهداف و جهت‌گیری اصلی، فقدان مراکز مشاوره تخصصی برای راهنمایی دانشجویان، و معرفی زبان فارسی به‌عنوان تنها زبان آموزش و یادگیری.

نتایج پژوهش (کانکایا، ۲۰۲۳) نشان داد که مقالات مرتبط با فرصت‌های برابر و تحرک دانشجویان اراسموس بیشترین میزان استناد را داشته‌اند. بیشترین مقالات در حوزه آموزش و پژوهش منتشر شده و به‌طور کلی در چارچوب کیفیت آموزش ارزیابی گردیده است؛ در حالی که پژوهش‌های اندکی در زمینه برابری فرصت‌ها در آموزش صورت گرفته است. مطالعه (دایل و کاتسیناس^۲، ۲۰۱۸) با عنوان «بررسی اقدامات تبلیغی دانشگاه‌ها برای جذب دانشجویان بین‌المللی» نشان داد که دانشگاه‌ها بیشتر بر مسائل رفاهی و اجتماعی دانشجویان تأکید دارند تا بر دستاوردهای تحصیلی و ارزش علمی خود. همچنین مشخص شد که هرچه دانشگاه کوچک‌تر باشد،

1. Cankaya
2. Diel & Katsinas

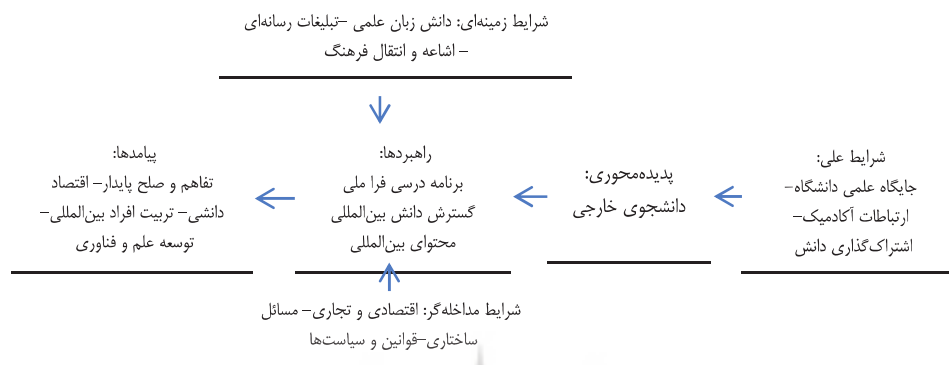
تمرکز آن بر مسائل رفاهی دانشجویان بیشتر از ارزش علمی دانشگاه است. نتایج پژوهش (سیمز و دراو، ۲۰۲۱) بیانگر آن بود که دانشگاه‌ها برای جذب دانشجویان خارجی وارد رقابت شدیدی شده‌اند و همگی در تلاش برای ساختن برند قوی به منظور جذب بیشتر دانشجویان هستند. مصاحبه‌های کیفی با مدیران دانشگاه‌های سیدنی نیز نشان داد که استفاده از روش‌های نوین آموزشی در یک دهه گذشته تأثیر معناداری بر افزایش جذب دانشجویان در استرالیا داشته است. پژوهش مارینکو^۲ (۲۰۲۱) نشان داد که دانشجویان بین‌المللی در مهارت‌های خواندن، نوشتن، گوش دادن و صحبت کردن به زبان انگلیسی در زمینه‌های دانشگاهی با مشکلاتی مواجه‌اند؛ این امر می‌تواند منبعی برای سردرگمی و اضطراب باشد. همچنین نتایج نشان داد که مشکلات زبانی و فرهنگی ممکن است در کل دوره تحصیل ادامه یابد. نتایج پژوهش لودرا و فلشمن^۳ (۲۰۲۱) نشان داد که شهرت دانشگاه، امکانات رفاهی ارائه شده به دانشجویان، سطح علمی دانشگاه و میزان شهریه مورد نیاز برای پذیرش، مهم‌ترین عوامل مؤثر بر جذب دانشجو هستند. مقایسه این عوامل در دانشگاه‌های آلمان، انگلستان و آمریکا نشان داد که تفاوت معناداری میان این کشورها وجود ندارد. نتایج پژوهش ویلکینز و هیوسمن^۴ (۲۰۱۹) نشان داد که شهرت دانشگاه عمدتاً حاصل توصیه‌ها و تبلیغات شفاهی دوستان و گروه‌های مرجع، و همچنین بازخورد ناشی از مشاوره با دانشجویانی است که سابقه تحصیل در آن دانشگاه را داشته‌اند. علاوه بر این، ارائه تسهیلاتی چون خوابگاه مناسب و طراحی مطلوب محیط دانشگاه، نقش مهمی در ایجاد تصویر مثبت از دانشگاه در ذهن دانشجویان بین‌المللی دارد. پژوهش کالیو^۵ (۲۰۱۹) با عنوان «عوامل مؤثر بر جذب دانشجو در دانشگاه‌ها» نشان داد که ارائه تسهیلات اقامتی، کیفیت محیط آموزشی، دغدغه‌های شغلی، ملاحظات خانوادگی، کمک‌ها و تسهیلات مالی دانشگاه و شرایط خوابگاه‌ها، از مهم‌ترین عوامل جذب دانشجو به شمار می‌آیند.

مدل مفهومی پژوهش

مطالعه کمی حاضر متأثر از بخشی از یک پژوهش کیفی با عنوان «شناسایی و تبیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تأکید بر برنامه درسی» است. این مطالعه کیفی بر اساس مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۲ نفر از خبرگان، شامل مدیران و صاحب‌نظران واحد بین‌الملل دانشگاه رازی کرمانشاه، انجام شد. به منظور دستیابی به هدف اصلی پژوهش و بررسی وجود رابطه احتمالی میان متغیرها، مدلی بر اساس داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها طراحی گردید. این مدل شامل شش بُعد و هجده مؤلفه است. در ادامه، تأثیر متغیرهای مرتبط با جذب دانشجوی خارجی و برنامه درسی با ارزیابی روابط میان متغیرها، بررسی

1. Symes & Drew
2. Marinenko
3. Luthra & Flashman
4. Wilkins & Huisman
5. Kallio

معناداری هر رابطه و برآورد ضریب برازش مدل مورد مطالعه قرار گرفت.^۱ در شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش ارائه شده است.

شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

از آنجا که هدف پژوهش حاضر ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌هاست. این مطالعه از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان خارجی ($N=500$) و اعضای هیئت علمی ($N=460$) واحد بین‌المللی دانشگاه رازی کرمانشاه بود. با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان تعداد ۲۱۷ نفر از دانشجویان خارجی و ۲۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود. پژوهشگر برای هر یک از شاخص‌های مدل جذب دانشجویان خارجی و برنامه درسی اقدام به طراحی سؤال کرد و در این فرایند از مصاحبه با خبرگان و ادبیات موضوع نیز بهره گرفت. پرسشنامه شامل ۱۸ متغیر و ۶۰ سؤال پنج‌گزینه‌ای با طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت بود. برای اطمینان از روایی محتوایی، پرسشنامه توسط تعدادی از متخصصان دانشگاهی بررسی و تأیید شد. همچنین برای محاسبه پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که میانگین ضریب پایایی پرسشنامه برابر با ۰/۸۰ به دست آمد؛ این مقدار نشان‌دهنده قابلیت اطمینان و مقبولیت ابزار پژوهش است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده، از روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی، میانگین و انحراف معیار محاسبه گردید و در بخش آمار استنباطی از آزمون تی تک‌نمونه‌ای و ضریب همبستگی پیرسون بهره گرفته شد. همچنین

۱. روش‌شناسی و یافته‌های این بخش به صورت تفصیلی در مقاله‌ای دیگر ارائه شده است. در این مقاله، به دلیل تمرکز بر ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌ها، از ذکر مراحل مربوط به بخش کیفی پژوهش و جزئیات آن خودداری شده است. برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توان به منبع زیر مراجعه کرد: لیلا سلیمی، مصطفی قادری، معصومه سادات ابطحی، علیرضا صادقی (۱۴۰۳). شناسایی و تبیین ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی در نظام دانشگاهی با تأکید بر برنامه درسی. مجله علمی پژوهشی پژوهش‌های برنامه درسی، ۱۴(۲)، ۲۰۵-۲۲۴.

برای اعتبارسنجی کمی مدل، از تحلیل عاملی تأییدی و مدل‌یابی معادلات ساختاری (Smart PLS) استفاده شد. در نهایت، برای تخمین مدل‌های معادلات ساختاری از روش آماری به روش حداقل مجذورات جزئی (PLS) آزمون شد.

گزارش یافته‌های پژوهش

پس از گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه پژوهش، مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها به منظور پاسخگویی به پرسش‌های پژوهش آغاز شد. در ادامه، نتایج حاصل از این تحلیل‌ها ارائه می‌شود. پرسش پژوهش: میزان ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجویان خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌ها چگونه است؟

بررسی توصیفی ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ‌دهندگان

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه اعضای هیئت علمی نشان می‌دهد که از نظر جنسیت اکثر پاسخگویان (۸۱/۴ درصد) مرد و ۱۸/۶ درصد زن بودند. از نظر وضعیت تأهل، بیشتر پاسخگویان (۹۵/۲ درصد) متأهل بودند. از نظر سنی بیشترین فراوانی مربوط به دامنه سنی ۴۶ تا ۵۵ سال (۶۵/۷ درصد) و پس از آن ۵۶ تا ۶۵ سال (۲۱/۴ درصد) بود. سطح تحصیلات اکثر پاسخگویان، مقطع دکتری (۹۵/۲ درصد) و ۴/۸ درصد کارشناسی ارشد بود. از نظر رتبه علمی بیشتر پاسخگویان در رتبه استادیاری با ۷۱/۹ درصد و پس از آن در رتبه دانشیاری با ۲۱/۴ درصد قرار داشتند. پست اجرایی اکثر پاسخگویان (۹۸/۶ درصد) هیئت علمی بود.

ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه دانشجویان بین‌المللی نشان‌دهنده آن است که از نظر جنسیت اکثر پاسخگویان (۷۸/۳ درصد) مرد و ۲۱/۷ درصد زن بودند. از نظر وضعیت تأهل، اکثر پاسخگویان (۷۶/۵ درصد) مجرد بودند. از نظر سنی بیشتر پاسخگویان در دامنه سنی ۲۱ تا ۲۵ سال (۵۹/۴ درصد) و پس از آن ۲۶ تا ۳۵ سال (۳۱/۸ درصد) قرار داشتند. سطح تحصیلات بیشتر پاسخگویان، مقطع کارشناسی (۵۴/۸ درصد)، کارشناسی ارشد ۳۸/۲ درصد و مقطع دکتری ۶/۹ درصد بود.

یافته‌های استنباطی

در سطح یافته‌های استنباطی، با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون روابط زوجی متغیرها بررسی شد. با استفاده از آزمون T تک‌نمونه‌ای وضعیت و میانگین هر یک از متغیرها تحلیل شد. با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی روایی و پایایی پرسشنامه ارزیابی گردید. در نهایت، مدل پژوهش با بهره‌گیری از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و رویکرد حداقل مجذورات جزئی آزمون شد.

-همبستگی متغیرها

در جدول (۱) با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، میزان همبستگی میان متغیرهای پژوهش بررسی شده است.

جدول (۱) ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای اصلی

متغیرها	شرایط علی	پدیده محوری	شرایط زمینه‌ای	شرایط مداخله‌گر	راهبردها	پیامدها
شرایط علی	۱					
پدیده محوری	۰/۵۶**	۱				
شرایط زمینه‌ای	۰/۵۶**	۰/۴۴**	۱			
شرایط مداخله‌گر	۰/۳۹**	۰/۴۲**	۰/۵۲**	۱		
راهبردها	۰/۶۲**	۰/۴۳**	۰/۵۵**	۰/۳۴**	۱	
پیامدها	۰/۶۱**	۰/۲۸**	۰/۳۶**	۰/۳۸**	۰/۵۷**	۱

توجه: * = $p \leq 0/05$ و ** = $p \leq 0/01$

نتایج جدول (۱) نشان داد که بین تمامی متغیرهای پژوهش شامل شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و راهبردها با متغیر وابسته پیامدها رابطه معناداری وجود دارد ($p < 0/05$). جهت تمامی رابطه‌ها مثبت بود؛ به این معنا که افزایش هر یک از متغیرهای مذکور با افزایش میزان پیامدها همراه بوده است. بررسی شدت همبستگی‌ها نشان داد قوی‌ترین همبستگی با پیامدها به ترتیب مربوط به متغیر شرایط علی با ضریب ۰/۶۱، متغیر راهبردها با ضریب ۰/۵۷، متغیر شرایط مداخله‌گر با ضریب ۰/۳۸، متغیر شرایط زمینه‌ای با ضریب ۰/۳۶ و متغیر پدیده محوری با ضریب ۰/۲۸ بود. همچنین یافته‌ها نشان دادند که بین شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر با متغیر راهبردها رابطه معناداری وجود دارد ($p < 0/05$). جهت تمامی روابط مثبت بود؛ بدین معنا که افزایش میزان هر یک از متغیرها با افزایش راهبردها همراه بوده است. قوی‌ترین همبستگی با راهبردها مربوط به شرایط علی با ضریب ۰/۶۲ و شرایط زمینه‌ای با ضریب ۰/۵۵ بود.

بررسی وضعیت و جایگاه متغیرها (آزمون T تک نمونه‌ای)
جهت مقایسه میانگین متغیرها با مقدار استاندارد یا مفروض، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شد. این آزمون زمانی به کار می‌رود که میانگین نمونه با مقدار مفروض مقایسه شود. در این پژوهش، میانگین نمونه با معیار ۳ مقایسه شد. دامنه نمرات از ۱ تا ۵ بود؛ به گونه‌ای که نمره ۳ نشان‌دهنده وضعیت متوسط محسوب می‌شد. چنانچه میانگین یک متغیر به طور معناداری بیشتر از ۳ باشد بیانگر آن است که آن متغیر از وضعیتی بالاتر از متوسط برخوردار است. نتایج آزمون T تک نمونه‌ای در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول (۲) آزمون T تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش با مقدار متوسط

متغیر	معیار	میانگین	تفاوت میانگین	مقدار t	مقدار p	وضعیت
جایگاه علمی دانشگاه	۳	۳/۱۷	۰/۱۷	۳/۹۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
ارتباطات آکادمیک	۳	۳/۱۷	۰/۱۷	۳/۵۶	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اشتراک‌گذاری دانشگاه	۳	۳/۱۴	۰/۱۴	۳/۰۹	۰/۰۰۲	بالتر از متوسط
استادان شرایط علمی (کل)	۳	۳/۱۶	۰/۱۶	۴/۳۸	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
جایگاه علمی دانشگاه	۳	۳/۶۳	۰/۶۳	۱۴/۳۷	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
ارتباطات آکادمیک	۳	۳/۲۵	۰/۲۵	۴/۰۸	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اشتراک‌گذاری دانشگاه	۳	۳/۵۲	۰/۵۲	۸/۷۱	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانشجو شرایط علمی (کل)	۳	۳/۴۸	۰/۴۸	۱۰/۵۷	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
جذب دانشجوی خارجی	۳	۳/۱۱	۰/۱۱	۱/۹۴	۰/۰۵۳	متوسط
استادان پدیده محوری (کل)	۳	۳/۱۱	۰/۱۱	۱/۹۴	۰/۰۵۳	متوسط
جذب دانشجوی خارجی	۳	۳/۴۳	۰/۴۳	۷/۷۰	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانشجو پدیده محوری (کل)	۳	۳/۴۳	۰/۴۳	۷/۷۰	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانش زبان علمی	۳	۲/۹۶	-۰/۰۴	-۰/۷۱۲	۰/۴۷۷	متوسط
تبلیغات رسانه‌ای	۳	۳/۰۶	۰/۰۶	۱/۱۷	۰/۲۴۵	متوسط
اشاعه و انتقال فرهنگ	۳	۳/۱۹	۰/۱۹	۳/۵۷	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
استادان شرایط زمینه‌ای (کل)	۳	۳/۰۷	۰/۰۷	۱/۵۱	۰/۱۳۱	متوسط
دانش زبان علمی	۳	۳/۴۸	۰/۴۸	۷/۱۸	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
تبلیغات رسانه‌ای	۳	۳/۳۹	۰/۳۹	۷/۱۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اشاعه و انتقال فرهنگ	۳	۳/۴۷	۰/۴۷	۹/۳۱	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانشجو شرایط زمینه‌ای (کل)	۳	۳/۴۵	۰/۴۵	۹/۱۰	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اقتصادی و تجاری	۳	۳/۲۸	۰/۲۸	۴/۲۵	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
عوامل ساختاری	۳	۳/۲۹	۰/۲۹	۵/۴۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
قوانین و سیاست‌ها	۳	۳/۳۵	۰/۳۵	۶/۸۷	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
استادان شرایط مداخله‌گر (کل)	۳	۳/۳۱	۰/۳۱	۶/۸۳	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اقتصادی و تجاری	۳	۳/۶۵	۰/۶۵	۱۰/۸۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
عوامل ساختاری	۳	۳/۵۴	۰/۵۴	۹/۷۸	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
قوانین و سیاست‌ها	۳	۳/۴۹	۰/۴۹	۸/۴۰	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط

متغیر	معیار	میانگین	تفاوت میانگین	مقدار t	مقدار p	وضعیت
دانشجو شرایط مداخله‌گر (کل)	۳	۳/۵۵	۰/۵۵	۱۲/۷۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
گسترش دانش بین‌المللی	۳	۳/۲۷	۰/۲۷	۴/۹۹	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
محتوای بین‌المللی	۳	۳/۳۲	۰/۳۲	۶/۶۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
هم‌اندیشی منطقه‌ای	۳	۳/۲۴	۰/۲۴	۵/۲۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
برنامه درسی فراملی	۳	۳/۲۲	۰/۲۲	۴/۷۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
استادان راهبردها (کل)	۳	۳/۲۷	۰/۲۷	۷/۵۳	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
گسترش دانش بین‌المللی	۳	۳/۵۱	۰/۵۱	۸/۶۱	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
محتوای بین‌المللی	۳	۳/۵۴	۰/۵۴	۱۰/۵۴	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
هم‌اندیشی منطقه‌ای	۳	۳/۵۱	۰/۵۱	۹/۰۶	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
برنامه درسی فراملی	۳	۳/۶۲	۰/۶۲	۱۲/۲۲	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانشجو راهبردها (کل)	۳	۳/۵۴	۰/۵۴	۱۲/۲۹	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
تفاهم و صلح پایدار	۳	۳/۲۱	۰/۲۱	۴/۰۹	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اقتصاد دانشی	۳	۳/۳۹	۰/۳۹	۷/۶۳	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
تربیت افراد بین‌المللی	۳	۳/۶۲	۰/۶۲	۱۰/۴۹	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
توسعه علم و فناوری	۳	۳/۵۴	۰/۵۴	۱۰/۵۸	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
استادان پیامدها (کل)	۳	۳/۴۳	۰/۴۳	۱۰/۳۱	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
تفاهم و صلح پایدار	۳	۳/۴۸	۰/۴۸	۹/۱۴	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
اقتصاد دانشی	۳	۳/۵۸	۰/۵۸	۱۰/۸۰	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
تربیت افراد بین‌المللی	۳	۳/۶۶	۰/۶۶	۱۱/۲۶	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
توسعه علم و فناوری	۳	۳/۷۷	۰/۷۷	۱۴/۸۴	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط
دانشجو پیامدها (کل)	۳	۳/۶۲	۰/۶۲	۱۴/۸۴	<۰/۰۰۱	بالتر از متوسط

نتایج جدول (۲) نشان داد که میانگین دو متغیر پدیده محوری و شرایط زمینه‌ای در محدوده متوسط بود ($p > 0/05$). سطح معناداری آزمون آماری بیشتر از مقدار $0/05$ بود و نشان از این داشت که میانگین دو متغیر پدیده محوری و شرایط زمینه‌ای مقدار متوسطی بود. در بین مؤلفه‌ها نیز دو مؤلفه دانش زبان علمی و تبلیغات رسانه‌ای میانگین متوسطی داشتند ($p > 0/05$). یافته‌ها نشان داد میانگین چهار متغیر شرایط علمی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها به‌طور معناداری بیشتر از متوسط ۳ بود ($p < 0/05$). یافته‌ها نشان داد که چهار متغیر شرایط علمی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها دارای وضعیت بالاتر از متوسط بودند. بالاترین میانگین نیز مربوط به پیامدها با

معیار ضروری برای سنجش مدل ساختاری، ضریب تعیین (R^2) متغیرهای مکنون درون‌زاست. چین (۱۹۸۸) مقادیر ضریب تعیین ۰/۶۷، ۰/۳۳ و ۰/۱۹ در مدل مسیر PLS را به ترتیب قابل توجه، متوسط و ضعیف توصیف کرده است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲).

جدول (۳) شاخص‌های برازش مدل پژوهش

متغیر وابسته	ضریب تعیین (R^2)	شاخص اعتبار افزونگی (Q^2)	شاخص برازش هنجار شده (NFI)	ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد (SRMR)
راهبردها (استادان)	۰/۳۵	۰/۱۱	۰/۹۲	٪۷۲
راهبردها (دانشجو)	۰/۶۰	۰/۲۲		
پیامد (استادان)	۰/۳۲	۰/۱۳	۰/۹۴	٪۶۸
پیامد (دانشجو)	۰/۵۵	۰/۱۹		

مطابق جدول (۳) مقدار شاخص برازش هنجار شده (NFI) برابر با ۰/۹۲ به دست آمد که بیش از معیار ۰/۹۰ بوده و نشان‌دهنده برازش مناسب مدل تجربی است. شاخص برازش میانگین مربعات باقیمانده استاندارد برابر با ۰/۷۲ بود که به دلیل کمتر بودن از ۰/۰۸، برازش مدل از نظر شاخص SRMR مناسب و مورد تأیید ارزیابی شد. مقدار شاخص افزونگی برای راهبردها ۰/۱۱ و برای پیامدها ۰/۱۳ بود که نزدیک به معیار متوسط یعنی ۰/۱۵ قرار داشت و نشان‌دهنده برازش نسبتاً متوسط بخش ساختاری مدل بود. همچنین ضریب تعیین برای متغیر راهبردها ۰/۳۵ و برای پیامدها ۰/۳۲ محاسبه شد که در محدوده متوسط (حدود ۰/۳۳) قرار داشته و بیانگر قدرت تبیین قابل قبول مدل است. بر این اساس، متغیرهای پیش‌بین توانستند ۳۵ درصد از تغییرات راهبردها و ۳۲ درصد از تغییرات پیامدها را تبیین کنند. در مجموع، بررسی شاخص‌های برازش نشان داد مدل تجربی از برازش نسبتاً مناسب برخوردار بوده و داده‌های به‌دست‌آمده با مدل مفهومی مطابقت داشته و برازندگی مدل را تأیید کردند. برای دانشجویان نیز مقدار شاخص برازش هنجار شده (NFI) برابر با ۰/۹۴ محاسبه شد که بیش از معیار ۰/۹۰ بوده و نشان‌دهنده برازش مناسب مدل تجربی است. شاخص برازش میانگین مربعات باقیمانده استاندارد برابر با ۰/۶۸ بود که کمتر از ۰/۰۸ بوده و مدل از نظر شاخص SRMR مقدار مناسب و مورد تأیید است. مقدار شاخص افزونگی برای راهبردها برابر با ۰/۲۲ و برای پیامدها برابر با ۰/۱۹ بود که بیش از معیار متوسط یعنی ۰/۱۵ بود و نشان‌دهنده برازش مناسب بخش ساختاری مدل است. همچنین ضریب تعیین برای متغیر راهبردها برابر با ۰/۶۰ و برای پیامدها برابر با ۰/۵۵ محاسبه شد که در سطح بالاتر از متوسط و تقریباً قوی قرار دارد و بیانگر قدرت تبیین قابل قبول مدل است. بر این اساس، متغیرهای پیش‌بین توانستند ۶۰ درصد از تغییرات راهبردها و ۵۵ درصد از تغییرات پیامدها را تبیین کنند. در مجموع، نتایج بررسی شاخص‌های برازش نشان داد مدل تجربی از برازش مناسب و مورد تأیید برخوردار بوده و داده‌های به‌دست‌آمده با مدل مفهومی مطابقت داشته و برازندگی مدل را تأیید کردند.

در جدول (۴) نتیجه آزمون اثرات مستقیم متغیرهای پژوهش بر اساس نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری آمده است.

جدول (۴) آزمون اثر مستقیم متغیرهای پژوهش بر اساس نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری

مقدار p دانشجو یان	مقدار p استادان	مقدار t دانشجویان	مقدار t استادان	خطای استاندارد دانشجویان	خطای استاندارد استادان	ضریب استاندارد دانشجویان	ضریب استاندارد استادان	نوع تأثیر
<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	۱۳/۷۷	۱۲/۳۰	۰/۰۴۷	۰/۰۴۵	۰/۶۴۸	۰/۵۵۷	شرایط علی -> پدیده محوری
<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	۳/۹۱	۳/۹۸	۰/۰۶۶	۰/۰۵۹	۰/۲۶۰	۰/۲۳۳	پدیده محوری -> راهبردها
<۰/۰۰۱	<۰/۰۰۱	۸/۳۸	۷/۸۶	۰/۰۵۶	۰/۰۵۶	۰/۴۷۱	۰/۴۳۹	شرایط زمینه‌ای -> راهبردها
۰/۰۰۲	۰/۷۰۷	۳/۱۳	۰/۳۷۷	۰/۰۶۱	۰/۰۷۲	۰/۱۹۲	۰/۰۲۷	شرایط مداخله‌گر -> راهبردها

نتایج آزمون مدل (جدول ۴) نشان داد که تأثیر شرایط علی بر پدیده محوری از نظر آماری معنادار بود ($p < ۰/۰۵$). شدت رابطه برابر با ۰/۵۵۷ محاسبه شد که بیانگر رابطه‌ای قوی میان شرایط علی و پدیده محوری است. جهت رابطه مثبت بود و نشان داد بهبود شرایط علی با افزایش پدیده محوری همراه است. یافته‌ها همچنین نشان دادند که تأثیر پدیده محوری بر راهبردها از نظر آماری تأیید شد ($p < ۰/۰۵$). شدت رابطه برابر با ۰/۲۳۳ بود. جهت رابطه مثبت بود و نشان داد افزایش و بهبود پدیده محوری با افزایش راهبردها همراه است. علاوه بر این، تأثیر شرایط زمینه‌ای بر راهبردها نیز از نظر آماری تأیید شد ($p < ۰/۰۵$). شدت رابطه برابر با ۰/۴۳۹ بود که نشان‌دهنده رابطه قوی بین دو متغیر است. جهت رابطه مثبت بود و بیانگر آن است که بهبود شرایط زمینه‌ای با افزایش راهبردها همراه است. در مقابل، رابطه شرایط مداخله‌گر با راهبردها تأیید نشد ($p > ۰/۰۵$). سطح معناداری برابر با ۰/۷۰۷ بود که بیش از معیار ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد میان دو متغیر رابطه‌ای وجود ندارد. در نهایت، نتایج آزمون مدل نشان داد که تأثیر راهبردها بر پیامدها از نظر آماری تأیید شد ($p < ۰/۰۵$). شدت رابطه برابر با ۰/۵۶۴ محاسبه شد که بیانگر رابطه‌ای قوی بین راهبردها و پیامدهاست. جهت رابطه مثبت بود و نشان داد افزایش و بهبود راهبردها با ارتقای پیامدها همراه است.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه جهانی شدن و گسترش فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در سراسر جهان، به ویژه در جوامع دانش‌بنیان، بدون شک تمایل زیادی برای توسعه آموزش عالی و فراهم آوردن فرصت‌های یادگیری مستمر ایجاد کرده است. گسترش مبادلات بین‌المللی و دسترسی آسان‌تر به افراد جوامع مختلف، به لطف پیشرفت‌های علمی و فناوری، مفهوم مرزهای جغرافیایی و محصور شدن در یک مکان خاص را به چالش کشیده و نظام‌های آموزشی را با مفهوم شهروندی جهانی و مسئولیت در قبال توسعه و بهبود این شهروندان در هر نقطه از جهان آشنا کرده است (فتحی و اجارگاه، ۱۳۹۵).

بنابراین، هدف پژوهش حاضر ارزیابی مؤلفه‌ها و شاخص‌های جذب دانشجوی خارجی با رویکرد برنامه درسی در دانشگاه‌هاست. یافته‌ها نشان داد که شش بعد و ۱۸ مؤلفه و ۶۰ شاخص در زمینه جذب دانشجوی خارجی با برنامه درسی دانشگاه شناسایی شدند. مؤلفه‌ها شامل جایگاه علمی دانشگاه، ارتباطات آکادمیک، اشتراک‌گذاری دانش، دانش زبان علمی، تعاملات اجتماعی، اشاعه و انتقال فرهنگ، تبلیغات رسانه‌ای، اقتصادی و تجاری، عوامل ساختاری، قوانین و سیاست‌ها، گسترش دانش بین‌المللی، محتوای بین‌المللی، هم‌اندیشی منطقه‌ای، برنامه درسی فراملی، تفاهم و صلح پایدار، اقتصاد دانشی، تربیت افراد بین‌المللی و توسعه علم و فناوری بودند. هر مؤلفه توسط مجموعه‌ای از شاخص‌ها پشتیبانی می‌شود که معنا و مفهوم آن را تبیین کرده و باید در ارزیابی جذب دانشجویان خارجی مورد توجه قرار گیرند.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین تمامی متغیرهای پژوهش (شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر و راهبردها) با متغیر وابسته پیامدها رابطه معنادار وجود دارد ($p < 0/05$). جهت روابط مثبت بود و بیانگر این بود که افزایش هر یک از متغیرها با افزایش پیامدها همراه است. شدت همبستگی‌ها نشان داد قوی‌ترین همبستگی با پیامدها به ترتیب مربوط به شرایط علی (۰/۶۱)، سپس راهبردها (۰/۵۷)، شرایط مداخله‌گر (۰/۳۸)، شرایط زمینه‌ای (۰/۳۶) و پدیده محوری (۰/۲۸) بود. همچنین رابطه معناداری بین شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر با راهبردها مشاهده شد ($p < 0/05$). جهت تمامی روابط مثبت بود و نشان داد افزایش میزان هر کدام از متغیرهای شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر با افزایش میزان راهبردها همراه است. قوی‌ترین همبستگی با راهبردها مربوط به شرایط علی با ضریب ۰/۶۲ و شرایط زمینه‌ای با ضریب ۰/۵۵ بود. همچنین نتایج آزمون T تک‌نمونه‌ای برای مقایسه میانگین متغیرهای پژوهش با مقدار متوسط نشان داد میانگین دو متغیر پدیده محوری و شرایط زمینه‌ای در سطح متوسط قرار دارد ($p > 0/05$). سطح معناداری آزمون آماری بیش از ۰/۰۵ بود و نشان از این داشت که میانگین دو متغیر پدیده محوری و شرایط زمینه‌ای مقدار متوسطی بود. همچنین دو مؤلفه دانش زبان علمی و تبلیغات رسانه‌ای میانگین متوسطی داشتند ($p > 0/05$). یافته‌ها نشان داد میانگین چهار متغیر شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها به‌طور معناداری بیشتر از متوسط (۳) بود ($p < 0/05$). بالاترین میانگین مربوط به پیامدها با مقدار ۳/۴۳ بود. میانگین تمامی مؤلفه‌های این چهار متغیر نیز بالاتر از متوسط بود ($p < 0/05$). مدل مفهومی پژوهش با استفاده از تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری به روش حداقل مجذورات جزئی (PLS) آزمون شد. یافته‌های پژوهش حاضر با بخشی از تحقیقات پیشین (عین‌الهی معصوم، ۱۴۰۳؛ حاجی‌عباسی و پروین، ۱۴۰۲؛ پروین و همکاران، ۱۴۰۱؛ فضل‌ی یزد و همکاران، ۱۳۹۸؛ زمانی‌منش و محمدی، ۱۳۹۴؛ مه‌رام، ۱۳۹۳؛ شفیع‌زاده، ۱۳۹۲؛ کانکایا، ۲۰۲۳؛ دایل و کاتسیناس، ۲۰۲۲؛ سیمز و دراو، ۲۰۲۱؛ مارینکو، ۲۰۲۱؛ لودرا و فلشمن، ۲۰۲۱؛ ویلکینز و هیوسمن، ۲۰۱۹؛ کالیو، ۲۰۱۹) همخوانی دارد. براساس یافته‌ها، راهکارهایی

همچون اصلاح و به‌روزرسانی برنامه درسی متناسب با استانداردهای جهانی، ارتقای امکانات آموزشی و رفاهی برای دانشجویان خارجی، حمایت‌های مالی مانند وام‌های دانشجویی، ایجاد ارتباط با دانشگاه‌های معتبر برای آموزش نیروی انسانی توانمند و مسلط به زبان‌های عربی و انگلیسی، برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی و ایجاد نظام نظارت و ارزیابی علمی و آموزشی می‌تواند از استراتژی‌های کارآمد در جذب دانشجوی خارجی باشد. بنابراین، جذب دانشجویان خارجی یکی از راهکارهای بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌هاست که به توسعه علمی و فرهنگی منجر شده و ظرفیت‌های پژوهشی و آموزشی دانشگاه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. ارتباط با دانشجویان بین‌المللی نقش مهمی در شناخته شدن مراکز علمی در سطح جهانی، تقویت تعاملات برنامه درسی و ارتقای ظرفیت‌های آموزش عالی کشور دارد. از سوی دیگر، این فرایند امکان انتقال عصاره علم جهانی به داخل کشور را فراهم می‌سازد.

پیشنهادها

- حضور مؤثر در نمایشگاه‌های جذب دانشجو و فعالیت مؤسسات مرتبط می‌تواند معرفی دانشگاه‌های ایرانی را در سطح بین‌المللی تقویت کند.
- برگزاری کرسی‌های جذب دانشجوی خارجی و کرسی‌های برنامه درسی در دانشگاه‌های معتبر جهان، نقش تعیین‌کننده‌ای در بین‌المللی‌سازی برنامه درسی و انطباق آن با شرایط روز جهانی دارد.
- ایجاد انجمن‌های دانشجویی و علمی برای افزایش مشارکت فرهنگی و اجتماعی دانشجویان بین‌المللی و تنوع‌بخشی به فعالیت‌های این حوزه، اقدامی ضروری است که باید هرچه سریع‌تر عملیاتی شود.

محدودیت‌ها

- فقدان پژوهش‌های مرتبط با جذب دانشجو و برنامه درسی از محدودیت‌های پژوهش به شمار می‌رود.
- زمان‌بر بودن فرایند جمع‌آوری اطلاعات و اجرای پرسشنامه به دلیل پراکندگی استادان در دانشکده‌های مختلف از دیگر محدودیت‌ها بود.

تشکر و قدردانی

از مدیران، کارکنان، استادان و دانشجویان خارجی واحد بین‌الملل دانشگاه رازی که در اجرای این پژوهش همکاری ارزشمند داشتند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

References

- Abbasi, Z. (2019). *Examining the status of internationalization components of the higher education curriculum based on the needs of the global community and providing efficient strategies in Mazandaran University*. [In Persian]
- Amendola A, Restaino M. (2016). An evaluation study on students' international mobility

- experience. *Quality & Quantity*, 51(2), 9-13.
- Arefi, M., Hejazi, B., Ghaheri, R. (2006). The effects of international higher education relations on higher education curricula. *Quarterly Journal of Management & Planning in Educational Systems*, 1(1), 8-20. [In Persian]
- Asghari F. (2021). International Student Mobility Program (ISMP) Analysis of International Students' Challenges in Iran. *Iranian Higher Education Journal*, 13(2), 1-30
URL: <http://ihej.ir/article-1-1651-en.html>
- Becker, R., & Kolte, P. (2012). *International student recruitment: Policies and developments in selected countries*. The Hague, The Netherlands: Nuffic.
- Behjati Ardakani, F., Yarmohammadian, M. H., & Araqiye, A. (2012). A comparative study of the internationalization of higher education curricula in Finland, England, and China. *Scientific Quarterly of Teaching & Learning Researches, Islamic Azad University, Bojnourd Branch*, 7(32), 1-28. [In Persian]
- Börjesson, M. (2017). The Global space of international students in 2010. *Journal of Ethnic & Migration Studies*, 43(8), 1256-1275. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2017.1300228>
- Bozorgmehri, M. (2015). Acceptance of foreign students in the country, experiences and solutions. *Political & Economic Information*, 21(5-6), 188-195. [In Persian]
- Cankaya, I. (2023). Understanding international student mobility: A systematic review. *SunText Review of Arts & Social Sciences*, 5(1), 168. <https://doi.org/10.51737/2766-4600.2024.068>
- Carnoy, M. (1999). *Globalization ref0rom: what planners need to know. Unesco: international for educational planning*. paris.
- Davari, A., & Rezazadeh, A. (2012). *Structural equation modeling with PLS software*, Tehran: Jihad Academic Publishing Organization. [In Persian]
- Diel, S. R., & Katsinas, S. (2018). *University advertising and universality in messaging. Innovative Higher Education*, 43(3), 171-183. <https://doi.org/10.1007/s10755-018-9421-7>
- Didisse, J., Nguyen-Huu, T. T., & Tran, T. A.-D. (2019). *The long walk to knowledge: On the determinants of higher education mobility to Europe. Journal of Development Studies*, 55(6), 1099-1120. <https://doi.org/10.1080/00220388.2018.1475647>
- Eynolahi Masoum, B. (2024). Attracting and Retaining International Students in Iranian Universities: Pathology, Prerequisites and Requirements. *Quarterly Journal of Research*

- & *Planning in Higher Education*, 30(4), 1-19. Doi:10.61838/KMAN.IRPHE.30.4.1 [In Persian]
- Fashalanj, L., & Bazargan, A. (2014). Internationalization of Education, Research and Professional Services in a University: the Case of an International University. *Management & planning in Educational Systems*, 7(2), 9-27. [In Persian]
- Fazli Yazd, H., Zamani, A., & Pour Atashi, M. (2018). Recruiting international students in Iran's higher education system and the challenges ahead. *Rahyafi*, 29(74), 77-90. [10.22034/rahyafi.2019.13768](https://doi.org/10.22034/rahyafi.2019.13768) [In Persian]
- Ghasemi, V. (2012). *Structural equation modeling in social research using Amos Graphics*, Tehran: Sociologists. <https://doi.org/10.7910/DVN/Z9> [In Persian]
- Haji Abbasi, H., & Parvin, E. (2023). *Challenges and strategies of attracting international students in Iran*, Islamic Council Research Center, Education and Culture Studies Office, serial number 19149, subject code 270. [In Persian]
- Jackson, J. (2008). Globalization, Internationalization, and short-term stays abroad. *Journal of International Intercultural Relations*, 32(4), 349-358. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2008.04.004>
- Jackson, J. (2008). Globalization, internationalization, and short-term stays abroad. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(4), 349-358. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2008.04.004>
- Kallio, R. E. (2019). Factors influencing the college choice decisions of graduate students. *Research in Higher Education*, 36(1), 109-124.
- King, R., & Raghuram, P. (2013). International student migration: mapping the field and new research agendas. *Population, space & place*, 19(2), 127-137.
- Knight, J. (2004). Internationalization Remodeled: Definitions, Approaches and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8(1), 5-31.
- Kopera-Frye, K., Mahaffy, J., & Svare, G. M. (2008). The map to curriculum alignment and improvement. *Collected Essays on Learning & Teaching*, 1, 8-14. <https://doi.org/10.22329/celt.v1i0.3171>
- Luthra, R. R., & Flashman, J. (2021). Who Benefits Most from a University Degree?: A Cross-National Comparison of Selection and Wage Returns in the US, UK, and Germany. *Research in Higher Education*, 58(8), 843-878.
- Marinenko, O. (2021). Assistance and Support Provided to International Students by University Teachers. *International Journal of Research in Education and Science*, 7(3),

- 580-592.
- Mahram, B. (2013). Challenges facing universities for recruiting and training foreign students and providing a framework for process optimization. *The 6th International Conference of the Higher Education Association of Iran*. [In Persian]
- Mehravar Giglou, Sh., & Khoorsandi Taskoh, A. (2023). Future study of international scientific cooperation in public universities of the country and providing solutions and policy recommendations. *Higher Education Journal*, 16(62), 35-66. <https://doi.org/10.2203/hel.2023.705096> [In Persian]
- Monash, A. (2008). *Internationalization of the curriculum procedures*, retrieved from: [http://www.policy.monash.edu.au/policy/bank/academic/education management](http://www.policy.monash.edu.au/policy/bank/academic/education%20management).
- Mohammad Shafi, M., & Neyestani, M. R. (2016). A review of university internationalization implementation strategies, *National Congress of Higher Education of Iran*. [In Persian]
- OECD. (2018). *Supporting Entrepreneurship and Innovation in Higher education in the Netherlands, OECD Skills Studies*. OECD Publishing, Paris/ EU Brussels, <https://doi.org/10.1787/9789264392048>.
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (Year). *Curriculum: Foundations, principles, and issues* (Qodsi Aqhar, Trans.). Islamic Azad University Press. [In Persian]
- Parvin, E., Ghiathi Nadoshan, S., Khorsandi Taskoh, A., & Zakersalehi, Gh. (2019). Identifying obstacles to the admission of international students in Iran's state universities. *Medical Science Education Research*, 1, 24-34. DOI: 10.52547/me.13.1.24 [In Persian]
- Pilvar, F., Rahmanseresht, Sharifzadeh, S., & Salehi Sedghiani, J. (2019). Policy model for international students in Iran. *Iranian Journal of Public Policy in Management*, 10(33), 67-83. [In Persian]
- Project Atlas. (2023). *Infographics*. Institute of International Education. <https://www.iie.org/en/Research-and-insights/Project-Atlas/explore-Data/infographics/2023-project-atlas-Infographics>
- Rajabi, T., Farmahini Farahani, M., & Sobhaninejad, M. (1403). Situationism in Education: Comparison of view of John Dewey and Iran's Education Transformation Document. *Journal of Educational Sciences*, 31(1), 191-208. doi:10.22055/edus.2024.46428.3576 [In Persian]
- Salvati, B., & Maleki, A. (2017). *International transfer of students and graduates in Iran and the world*. Sharif University Science, Technology and Industry Policy Institute, Migration

- Policy Program. [In Persian]
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., Lewis, A. J. (2000). [Curriculum Planning for Better Teaching and Learning]. Khoynezhad Gh R, (Translator). Mashhad: Moasseseye chap va entesharate elastane goods .
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (2000). *Curriculum planning for better teaching and learning* (Gh. R. Khoynezhad, Trans.). Moasseseh Chap va Entesharat-e Astan-e Ghods Razavi. (Original work published 1954)
- Shafizadeh, H. (2012). Examining the most important challenges and strategies for recruiting foreign students in Iran (using focus groups technique). *Strategy*, 22(4). [In Persian]
- Oosterik, S. R. (2016). *From brain drain to brain circulation: Attracting high skilled migrants back* (Unpublished master's thesis). University of Twente. https://essay.utwente.nl/69931/1/Oosterik_MA_EuropeanStudies.pdf
- Symes, C., & Drew, C. (2021). Education on the rails: a textual ethnography of university advertising in mobile contexts. *Critical Studies in Education*, 58(2), 205-223.
- Wilkins, S., & Huisman, J. (2019). Factors affecting university image formation among prospective higher education students: the case of international branch campuses. *Studies in Higher Education*, 40(7), 1256-1272.
- Yamani Douzi Sorkhabi, M., & Teymouri, M. (2014). The academic life situation of foreign students of Iran's public universities in the academic year 2012-2013. *Iranian Higher Education Association Quarterly*, 7(2). [In Persian]
- Zamani Manesh, H., & Mohammadi, A. (2014). Attracting foreign students as a strategy for economic self-sufficiency, *The first international conference on the role of Islamic Revolution management in the power geometry of the global system (management, politics, economy, culture, security, accounting)*. Tehran, Permanent Secretariat of the International Conference on Political and Economic Saga, pp. [In Persian]